

Karlstad 29 januari 2021

REMISSYTTRANDE

Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022- 2033 och 2022-2037, rapport 2020:186

Infrastruktur och tillgänglighet – en viktig fråga för Handelskammaren Värmlands medlemmar.

Mer än 1100 företag från alla branscher, alla storlekar och alla kommuner i Värmland och varannan värmlänning som går till jobbet varje dag. Så skulle man kunna sammanfatta Handelskammaren Värmland. Vi är en regional och oberoende näringslivsorganisation. Värmländska företags tillväxt, lönsamhet och konkurrenskraft har varit vår drivkraft i över 100 år.

Om det värmländska näringslivet

Värmland har ett rikt och varierat näringsliv. Allt från globalt konkurrenskraftiga och exporterande företag, till lokala företag som erbjuder för Värmland unika produkter och tjänster. Vi är världsledande inom papper-, massa- och förpackningsindustri och vi har en framträdande roll både i Sverige, Europa och världen inom stål och verkstad, besöksnäringen, ICT och många andra branscher. Vår region ligger i den bioekonomiska toppen i Sverige och vi har en viktig roll att spela i arbetet mot ett mer hållbart samhälle, nationellt och globalt.

Värmland är superglobalt

Värmlands näringsliv är superglobalt. Jämfört med övriga regioner i Sverige ligger Värmland över genomsnittet, när det till exempel gäller gränshandel och andel internationella företag. 22 procent av Värmlands anställda (exkl offentlig verksamhet) jobbar på utlandsägda företag. Hälften av dem inom tillverkning och hälften på tjänsteföretag. Näringslivet i regionen påverkas i allra högsta grad av de förändringar som sker inom och utanför Värmlands gränser och vår konkurrenskraft påverkas av vår förmåga att anpassa oss till och utvecklas med den globala utvecklingen.

Handelskammaren Värmlands yttrande

Handelskammaren Värmland inkommer här med våra synpunkter på Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för perioden 2022–2033 och 2022–2037.

Den ekonomiska ramen behöver upp på högsta nivå

Den angivna ramen på 622,5 miljarder kronor räcker inte för att upprätthålla funktionaliteten i befintlig infrastruktur och samtidigt genomföra samtliga objekt i den gällande planen. För att kunna upprätthålla funktionaliteten konstaterar Trafikverket att medel behöver omfördelas från investeringar till vidmakthållande jämfört med gällande plan. Sammantaget innebär detta att en del av investeringarna i gällande plan måste utgå, skjutas på framtiden eller finansieras på annat sätt i de flesta inriktningar. Det finns heller inte utrymme för nya objekt som inte ligger i plan.

I inriktningen med +20 procent utan nya stambanor räcker medlen för att genomföra alla andra investeringar i den gällande planen, samtidigt som det finns drygt 20 miljarder kronor kvar till nya investeringar. Nettonyttan och den samhällsekonomiska effektiviteten är också störst här. Trafikverket pekar ut detta förslag som det mest rimliga och Handelskammaren Värmland delar den synen. En planeringsram på +20% torde vara en miniminivå inför kommande planeringsperioden.

Vilken framtid vill vi ha?

Handelskammaren delar Trafikverkets uppfattning om att underhåll och att kunna vidmakthålla anläggningen, så att dagens funktionalitet kan upprätthållas, behöver prioriteras.

Dock anser vi att de ekonomiska ramarna inte bör vara så snäva att vi måste välja mellan underhåll, objekt i planen och investeringar inför framtiden. Handelskammaren Värmland anser att vi med det styr utvecklingen i fel riktning. Vi behöver fråga oss vilket Sverige vi vill ha: Ett Sverige som kan möta framtidens (och nutidens!) behov och utmaningar, genom att skapa förutsättningar för näringsliv och tillväxt och för att vi ska kunna leva, bo, arbeta och bedriva verksamheter överallt. Eller ett Sverige där vi slutat att bygga och anpassa inför framtiden, där viktiga länkar förblir brutna och där företags och regioners konkurrenskraft på sikt minskar. För Handelskammaren Värmland är endast det första alternativet aktuellt.

Det är heller inte realistiskt eller rationellt att avbryta investeringarna i ny infrastruktur som redan ligger i den nationella planen och är så nära förestående. Företag, privatpersoner, regioner och kommuner har planerat sin verksamhet och investeringar utifrån de satsningar som är med här. Att stoppa satsningar på nödvändig infrastruktur skulle vara att dra undan mattan för stora delar av Sverige. Vi är också oroade över att även mindre, för landsbygden viktiga, åtgärder kan komma att knuffas åt sidan på bekostnad av större objekt inom en allt för snäv ekonomisk ram.

Signalvärdet i vilken väg som väljs är oerhört viktigt här, då infrastrukturens förmåga att möta upp ändrade och ökade transportbehov ofta lyfts som en faktor vid investeringar och etableringar hos företagen. Speciellt i en tid av pandemi, där de förutsättningar som vi skapar i samhället kommer att spela roll när alla världens ekonomier ska återhämta sig.

Med tanke på att Trafikverkets egna prognoser visar en ökning av såväl godstransporter som personresor är det oroande att det inte finns utrymme inom den givna ramen för nya investeringar, som kan möta upp denna ökning. För Värmlands del är det svårt att se att befintlig infrastruktur kan klara ökade transportvolymmer på ett tillfredställande sätt utan investeringar i den, speciellt när det kommer till järnvägen, dit Trafikverket också vill se en överflyttning. För att nämna ett exempel är Värmlandsbanan idag ett av Sveriges högst

belastade enkelspår, som alltså inte ens idag håller måttet. Det är osannolikt att denna bana kan erbjuda ett konkurrenskraftigt alternativ för pendlare, affärsresenärer och godstransporter om trycket på den skulle öka ytterligare, utan att stora investeringar i stråket Oslo-Stockholm också görs.

Finansieringen

Det är uppenbart att Sverige nu på allvar måste se över och komma till skott vad gäller alternativ finansiering av infrastruktur. Handelskammaren Värmland anser att man bör överväga att lyfta vissa satsningar ur planen och finansiera dem på alternativa sätt för att skapa investeringsutrymme. Det kan handla om både privat kapital, upplåning och andra åtgärder. Vi måste vända på varje sten för att hitta alternativ finansiering för flera av de viktiga projekt som annars riskeras skjutas upp eller tas bort.

Vi vill här lyfta det business case som bolaget Oslo-Stockholm 2.55 AB tagit fram vad gäller en snabbare järnvägsförbindelse mellan Oslo och Stockholm (oslo-sthlm.se/business-case). I detta har man visat att investeringen är samhällsekonomiskt och kommersiellt lönsam och att det går att hitta annan finansiering än skattemedel. En snabbare järnvägsförbindelse skulle generera ett resande i en sådan omfattning att det går att brukarfinansiera investeringarna i den nya infrastrukturen.

Stråket Stockholm-Oslo

Handelskammaren Värmland vill särskilt lyfta vikten av att få till en bättre tågförbindelse i stråket mellan Oslo och Stockholm – två expansiva huvudstadsregioner som fortsatt kommer att vara viktiga tillväxtgeneratorer för nationerna och för marknaderna däremellan. Värmlands relation till Norge är stark. Våra ekonomier är beroende av att varor, tjänster och arbetskraft rör sig mellan länderna. Vårt grannland i väst är även Sveriges största handelspartner sett till export. Idag binds dock Oslo, Värmland och Stockholm samman av en järnväg som inte håller måttet, varken idag eller imorgon, och det är ingen tvekan om att åtgärder behövs här.

Konkurrensen framöver kommer att bli tuff, när en hel värld ska återhämta sig från en pandemi som skakat om ekonomier och företag i grunden. Värmländska företags kunder finns över hela Sverige och världen och vår plats på kartan kommer att spela roll. Den spelar roll för besöksnäringen och mötesindustrin, den spelar roll för tjänsteföretagen, med kunder långt utanför Värmlands gränser, och den spelar roll för de industrier som är en del av stora globala logistiknät och produktionssystem. Samtidigt som vi får igång ekonomin behöver vi också styra om våra verksamheter för en hållbar framtid. Bättre tågförbindelser, med ökad kapacitet och kortare restider, banar väg för ett mer hållbart transportsystem och skapar ytterligare möjligheter för pendlare, affärsresenärer och gods i regionen och i stråket och stärker därmed den regionala utvecklingen.

För att Värmland ska växa och utvecklas behöver företagen här kunna göra många och bra affärer och till det krävs det också människor som vill leva och bo här i Värmland. Det är detta investeringar i Värmlandsbanan handlar om för oss.

Handelskammaren Värmland anser att det är mycket viktigt att sträckan utvecklas i enlighet med det förslag som tagits fram i den nationella åtgärdsvalsstudien från 2017 och att bolaget Oslo-Stockholm 2.55:s business case om alternativ finansiering på allvar övervägs.

Ingela Larsson
Ansvarig infrastrukturfrågor
Handelskammaren Värmland